

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 30 października 2018 r.

Pozycja 148

POSTANOWIENIE z dnia 11 lipca 2018 r. Sygn. akt Ts 4/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja – przewodniczący i sprawozdawca
Stanisław Rymar
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 13 kwietnia 2018 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 9 stycznia 2017 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wniósł o stwierdzenie, że: art. 913-921 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822; dalej: k.p.c.) są niezgodne z art. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 394 § 1 k.p.c. jest niezgodny z art. 2, art. 45 ust. 1 oraz z art. 176 ust. 1 Konstytucji, zaś art. 117 § 2 k.p.c. w zakresie, w jakim przewiduje obowiązek udowodnienia okoliczności wskazanych w oświadczeniu, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Postanowieniem z 13 kwietnia 2018 r. Trybunał odmówił nadania biegu złożonej skardze konstytucyjnej. W pierwszej kolejności stwierdził, że skarżący nie wykazał związku pomiędzy zarzucanym naruszeniem wolności i praw konstytucyjnych a postanowieniem wskazanym jako ostateczne w sprawie. Zarzuty sformułowane przez skarżącego dotyczyły bowiem braku możliwości skutecznego zaskarżenia postanowienia sądu nakazującego wyjawienie majątku dłużnika, a orzeczenie wskazane jako ostateczne zostało wydane w postępowaniu, którego przedmiotem było badanie, czy dopuszczalne jest uzupełnienie wykazu majątku dłużnika wskutek wniosku skarżącego. Trybunał wskazał, że skarżący zaniechał zaskarżenia postanowienia sądu, które dotyczyło nakazu wyjawienia majątku dłużnika, a tym samym nie doprowadził do „ujawnienia” przedmiotu skargi konstytucyjnej, tj. nie wyczerpał przysługującej mu drogi prawnej. Trybunał stwierdził też, że art. 117 § 2, oraz 913-917 oraz 919-921 k.p.c. nie stanowią bezpośredniej podstawy postanowienia wskazanego jako ostateczne. Podniósł następnie, że skarżący nie sprecyzował ani nie uzasadnił, na czym polega niezgodność wskazanych w skardze przepisów k.p.c. z przytoczonymi wzorcami konstytucyjnymi. Trybunał wyraził również opinię, że zarzuty skarżącego odnoszą się do stosowania prawa, a nie

dotyczą niekonstytucyjności przepisu, co jest kolejną podstawą odmowy nadania biegu skardze konstytucyjnej.

W zażaleniu z 30 kwietnia 2018 r. (data nadania) skarżący zarzucił Trybunałowi błąd w ustaleniach faktycznych i zakwestionował dwie z pięciu podstaw odmowy nadania biegu skardze. Skarżący podnosi, że w piśmie z 13 kwietnia 2017 r. (data nadania), zawierającym uzupełnienie braków skargi, sprecyzował, na czym polega niezgodność zaskarżonych przepisów z przytoczonymi w skardze wzorcami (art. 2 i art. 45 Konstytucji). Wskazuje, że jego zdaniem konstruowana na podstawie art 913-921 k.p.c. instytucja wyjawienia majątku jest fasadowa, co dowodzi jej niekonstytucyjności. Następnie skarżący, powołując się na dotychczasowe orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, stwierdził, że zakres uprawnienia określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji nie jest ograniczony do przepisów „użytych” w ostatecznym orzeczeniu, wydanym w sprawie stanowiącej podstawę złożenia skargi, albowiem prawo do skargi konstytucyjnej obejmuje całokształt przepisów, jakie doprowadziły do wydania określonego orzeczenia.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. W złożonym zażaleniu skarżący podnosi, że wszelkie braki złożonej skargi konstytucyjnej uzupełnił pismem z 13 kwietnia 2017 r. (data nadania), w którym zostało sprecyzowane, na czym polega niezgodność wskazanych w skardze przepisów k.p.c. z przytoczonymi wzorcami konstytucyjnymi.

2.1. Trybunał Konstytucyjny przypomina, że podstawą postanowienia z 13 kwietnia 2018 r. o odmowie nadania biegu złożonej skardze było m.in. niewykazanie związku pomiędzy zarzucanym naruszeniem wolności i praw konstytucyjnych a postanowieniem wskazanym jako ostateczne w sprawie, niewyczerpanie przysługującej skarżącemu drogi prawnej, sformułowanie zarzutów odnośnie do płaszczyzny stosowania prawa, nie zaś przepisu, który został zaskarżony.

Trybunał stwierdza, że skarżący w złożonym zażaleniu nie odniósł się do przedstawionych powyżej samodzielnych podstaw odmowy nadania biegu złożonej skardze. W związku z tym, złożone zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

2.2. Trybunał Konstytucyjny przypomina, że w skardze zakwestionowano zgodność: art. 117 § 2 k.p.c. w zakresie, w jakim przewiduje obowiązek udowodnienia okoliczności wskazanych w oświadczeniu, z art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 394 § 1 k.p.c. z art. 2, art. 45 ust. 1 i z art. 176 ust. 1 Konstytucji oraz art. 913-921 k.p.c. z art. 2 i 45 ust. 1 Konstytucji. W myśl art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p. TK skarżący winien wskazać normy konstytucyjne, z którymi, jego zdaniem, niezgodne są kwestionowane przepisy oraz przedstawić treść prawa lub wolności wywodzonych z tych norm, a naruszonych przez prawodawcę. Powinna temu towarzyszyć szczegółowa i precyzyjna argumentacja prawna, która uzasadni stawiane w skar-

dze zarzuty. Trybunał ponownie stwierdza, że w złożonych do Trybunału pismach procesowych skarżący nie wypełnił powyższych obowiązków.

2.2.1. Wbrew twierdzeniom zawartym w złożonym zażaleniu, skarżący nie przedstawił w skierowanych do Trybunału pismach żadnych argumentów uprawniających do niezgodności art. 117 § 2 k.p.c. z Konstytucją (nie porównywał treści praw i wolności konstytucyjnych z treścią zakwestionowanych przepisów).

2.2.2. W piśmie skarżącego z 13 kwietnia 2017 r. brak argumentów i rozwinięcia zarzutu niekonstytucyjności art. 394 § 2 k.p.c. W złożonej skardze pełnomocnik skarżącego ograniczył się do stwierdzenia, że wykładnia art. 394 § 2 k.p.c. jest arbitralna i „oderwana od realiów”, więc niezgodna z zasadami demokratycznego państwa prawa, tj. art. 2 Konstytucji. Nie można jako uzasadnienia tego zarzutu potraktować zawartego w skardze postulatu, zgodnie z którym „[art. 394 § 1 k.p.c. winien] wprowadzać zasadę, iż każde postępowanie jest dwuinstancyjne a orzeczenie je kończące jest zaskarżalne, natomiast wyjątki od tej zasady określa ustawa”, ani stwierdzenia, że „w judykaturze i doktrynie doszło do odwrócenia zasady obowiązującej w Konstytucji [co] narusza podstawowe kanony państwa prawa”.

2.2.3. Skarżący podnosi, że zaskarżając art. 913-921 k.p.c., wskazał, iż niekonstytucyjność instytucji ujawnienia majątku wynika z uczynienia tego mechanizmu pozornym.

Trybunał zauważa, że opinia skarżącego o „fasadowości” konstrukcji postępowania ujawniania majątku przez dłużnika nie może być potraktowana jako samoistny zarzut. Opinia taka musi być poparta argumentami, mającymi odzwierciedlenie w przepisach prawa, konstruujących to postępowanie. Skarżący w złożonych pismach procesowych opisał zaistniałą sytuację faktyczną, z uwzględnieniem przebiegu procesów w jego sprawie – ujawnienia majątku dłużnika oraz złożenia ponownego oświadczenia przez dłużnika. Obszernie przedstawił również orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego w zakresie wzorca z art. 45 ust. 1 Konstytucji. W żadnym jednak ze złożonych do Trybunału pism nie dokonał we właściwy sposób uzasadnienia przedstawionego zarzutu pozorności postępowania kształtowanego przez art. 913-921 k.p.c.

Tym samym, wbrew twierdzeniom zawartym w złożonym zażaleniu, nie uzupełnił braków skargi w powyższym zakresie.

W piśmie z 13 kwietnia 2017 r. skarżący, opisując postępowanie w sprawie ujawnienia majątku dłużnika stwierdził, że przyczyną nieskuteczności postępowania ujawniania majątku przez dłużnika jest brak doprecyzowywania przez sąd informacji udzielanych przez dłużnika na temat majątku, lub też spersonalizowania, za pomocą innych środków, w jaki sposób można doprowadzić do skutecznego wykonania prawomocnego orzeczenia sądowego. Sposób sformułowania tego zarzutu w skardze wskazuje, że dotyczy on nie treści przepisów, ale działania sądu w sprawie skarżącego, co Trybunał Konstytucyjny wyraził w postanowieniu z 13 kwietnia 2018 r. o odmowie nadania skardze dalszego biegu (zob. pkt 9).

2.2.4. Zdaniem skarżącego istota złożonej przez niego skargi nie sprowadza się do wskazania na brak możliwości zaskarżenia orzeczenia o ujawnienie majątku, lecz polega na takiej konstrukcji tej instytucji, która czyni to postępowanie fasadowym.

Trybunał zauważa, że zarówno w skardze, jak i w piśmie uzupełniającym braki skarżący podniósł, że jako wierzyciel nie może zaskarżyć orzeczenia nakazującego dłużnikowi ujawnienie majątku, ponieważ sąd najpierw wydaje postanowienie, a dopiero później dłużnik wyjawia swój majątek. Dodał, że jako „wierzyciel nie posiada tzw. *gravanem*, czyli cechy orzeczenia polegającej na naruszeniu jego interesu jako strony”.

Nawiązując do uwag skarżącego, w punkcie 5 postanowienia o odmowie nadania biegu Trybunał Konstytucyjny wskazał, że skarżący winien wnieść przysługujące mu na podstawie art. 915 § 3 k.p.c. zażalenie na postanowienie sądu w przedmiocie ujawnienia majątku, by „ujawnić” przedmiot skargi konstytucyjnej. Skarżący, zaniechawszy skorzystania z tego środka odwoławczego, nie wyczerpał przysługującej mu w sprawie drogi prawnej. Trybunał

podkreśla, że w złożonym zażaleniu skarżący nie zakwestionował wskazanej podstawy odmowy nadania biegu skardze.

2.3. Trybunał podtrzymuje ocenę, zgodnie z którą art. 117 § 2, art. 913-917 oraz art. 919-921 k.p.c. nie były podstawą prawną ostatecznego orzeczenia o prawach podmiotowych skarżącego.

Skarżący w złożonym zażaleniu przytoczył orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego w zakresie dopuszczalnego w świetle przepisów Konstytucji przedmiotu skargi konstytucyjnej. W żaden sposób nie odniósł się jednak do przepisów k.p.c., które zaskarżył. Nie wykazał, by przepisy inne niż art. 918 oraz art. 394 § 2 k.p.c. miały zastosowanie w podejmowaniu przez sąd I i II instancji rozstrzygnięcia, które wskazał jako ostateczne.

W związku z powyższym, Trybunał Konstytucyjny uznaje, że postanowienie o odmowie nadania rozpatrywanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie zasługują na uwzględnienie.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p. TK – postanowił jak w sentencji.